

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16.09.1966, sp. zn. 5 Cz 77/66, ECLI:CZ:NS:1966:5.CZ.77.1966.1

Číslo: 17/1967

Právní věta: Při nařízení předběžného opatření na návrh vychází soud z vymezení předběžného opatření uvedeného v návrhu. ustanovení § 75 odst. 2 o. s. ř. nezbavuje soud možnosti, aby před nařízením předběžného opatření účastníky vyslechl. Použití právního prostředku upraveného v ustanoveních § 146 o. z. i po zániku manželství a tedy po zániku bezpodílového spoluvlastnictví je možné za použití § 496 o. z. se zřetelem k tomu, že správa majetku bývalých manželů se až do vypořádání řídí ustanoveními o bezpodílovém spoluvlastnictví. K otázce nařízení předběžného opatření, jde-li o osobní vůz patřící do bezpodílového spoluvlastnictví. Při nařízení předběžného opatření podle § 76 odst. 1 písm. e) o. s. ř. musí být vždy uváženo, o jakou věc jde a zda neuzíváním věci nevznikne nepřiměřená újma účastníkům, případně zda neuzíváním věc neztrácí na své ekonomické hodnotě.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 16.09.1966

Spisová značka: 5 Cz 77/66

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Předběžná opatření, Řízení před soudem, Sociální zabezpečení

Předpisy: 99/1963 Sb. § 74

§ 152

§ 211

§ 75

§ 76

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Navrhovatelka požádala o vydání předběžného opatření, jímž by se odpůrci zakázalo jakýmkoliv způsobem nakládat s osobním vozem Volha SPZ PH-59-35 a nařídilo, aby do 3 dnů odevzdal klíče od vozidla na MNV v P. a vozidlo uzavřel v garáži účastníků. Návrh odůvodnila tím, že uvedený vůz je v bezpodílovém spoluvlastnictví účastníků, že však jej užívá výlučně odpůrce, čímž vyvstává nebezpečí, že toto vozidlo bude poškozeno.

Okresní soud Praha-východ vyhověl uvedenému návrhu a odpůrci zakázal nakládat jakýmkoliv způsobem s uvedeným osobním vozem a nařídil, aby odpůrce umístil vůz v garáži rodinného domku účastníků čp. 146 v P., a aby do 3 dnů odevzdal klíče od vozidla, typové osvědčení, technický průkaz

a doklad o zaplacení pojistného na MNV v P.

Krajský soud v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil s doplněním, že předběžné opatření zanikne, nepodá-li navrhovatelka návrh na rozdělení bezpodílového spoluvlastnictví manželů do 20. 10. 1965.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že uvedenými rozhodnutími soudů obou stupňů byl porušen zákon a tato rozhodnutí zrušil.

Z odůvodnění:

Předběžné opatření je institutem procesního práva, kterého může předseda senátu před zahájením řízení ve věci samé použít tehdy, je-li třeba, aby byly zatímne upraveny poměry účastníků nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen (§ 74 odst. 1 o. s. ř.). Předběžné opatření nařídí soud na návrh. Návrhu není třeba, jde-li o předběžné opatření pro řízení, které může soud zahájit i bez návrhu (§ 75 odst. 1 o. s. ř.). Z povahy věci je zřejmé, že v daném případě mohlo být předběžné opatření nařízeno – pokud vůbec byly dány pro to podmínky – pouze na návrh, který ovšem předpokládá splnění určitých náležitostí, včetně vymezení navrhovaného předběžného opatření. To plyne z toho, že je v dispozici účastníků občanského soudního řízení vymezení předmětu řízení zcela konkrétně tak, aby soud mohl rozhodnout, aniž by toto vymezení překročil (srov. § 152 odst. 2, první věta o. s. ř.).

Navrhovatelka formulovala svůj návrh tak, že žádala, aby předběžným opatřením bylo odpůrci zakázáno jakýmkoliv způsobem nakládat s osobním vozem a nařízeno, aby do 3 dnů odevzdal klíče od vozidla na MNV a vozidlo uzavřel v garáži. Pokud navrhovatelka v dalším řízení svůj návrh nerozšířila – např. i po poučení ze strany soudu – pak soud nebyl oprávněn svým rozhodnutím vyslovovat ještě navíc, že odpůrci se nařizuje odevzdat na MNV též typové osvědčení (správně osvědčení o technické průkazu), technický průkaz a doklad o zaplacení pojistného. Tímto svým rozhodnutím vybočil nepochybně z mezí návrhu na vydání předběžného opatření.

§ 75 odst. 2 o. s. ř. stanoví, že před nařízením předběžného opatření nemusí být účastníci vyslechnuti. Takto formulovaným ustanovením se však soud nezbavuje možnosti, bude-li třeba, objasnit některé skutečnosti, případně účastníky podle povahy věci k výslechu předvolat. U navrhovatelky může již o další objasnění některých tvrzení uvedených v návrhu (v daném případě bylo možno využít předvolání navrhovatelky k poučení o možnosti rozšířit návrh na předběžné opatření), u odpůrce pak o vyjádření k tvrzení v návrhu na vydání předběžného opatření.

Po věcné stránce si však soudy v daném případě měly objasnit, zda jsou vůbec dány podmínky pro vydání předběžného opatření, tj. zda je třeba, aby poměry účastníků byly zatímne upraveny, jak je stanoveno v § 74 odst. 1 o. s. ř. (Jen tato zákonná podmínka vydání předběžného opatření zřejmě přicházela v úvahu.) V tomto směru však soudy vycházely z tvrzení navrhovatelky a pro závěr, zda tato podmínka vydání předběžného opatření je splněna, si nezjednaly žádné skutkové předpoklady. Úvaha soudů o tom, že by mohlo dojít – tím, že by vozidlo užíval pouze odpůrce – k jeho znehodnocení, by mohla být správná pouze tehdy, když by pro takový závěr svědčily skutečnosti dokázané nebo alespoň osvědčené.

Především je třeba vytknout soudům obou stupňů, že si neujasnily, zda jsou vůbec dány podmínky pro nařízení předběžného opatření takového obsahu, jak vyslovily. Z dosavadního řízení se jeví být nesporné, že osobní vůz Volba patří do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků, neboť byl nabyt zřejmě za trvání manželství způsobem, který jej ze společného majetku účastníků nevylučuje (§ 143 o. z.). Ustanovení § 144 o. z. upravující způsob užívání věcí v bezpodílovém spoluvlastnictví vyslovuje zásadu, že tyto věci užívají oba manželé společně a že též společně hradí náklady na ně vynaložené

nebo spojené s jejich užíváním nebo udržováním. Pokud pak dojde mezi manžely k neshodě o právech a povinnostech vyplývajících z bezpodílového spoluvlastnictví, rozhodne na návrh některého z nich soud (§ 146 o. z.). Mezi účastníky došlo zcela nepochybně k neshodě v tom, že odpůrce proti vůli navrhovatelky užíval zřejmě osobního vozu sám, čímž dal najevo, že z užívání vozidla hodlá navrhovatelku vylučovat. Ta proto měla za trvání manželství možnost podat buď návrh ve smyslu § 146 o. z. nebo návrh podle § 148 odst. 2 na zrušení bezpodílového spoluvlastnictví anebo za předpokladu, že manželství účastníků již zaniklo, návrh na vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví podle § 149 odst. 3 o. z. Použití právního prostředku upraveného v ustanovení § 146 o. z. i po zániku manželství a tedy po zániku bezpodílového spoluvlastnictví je možné za použití § 496 o. z. se zřetelem k tomu, že správa majetku bývalých manželů se až do vypořádání řídí ustanoveními o bezpodílovém spoluvlastnictví.

Nebylo ovšem vyloučeno vydání předběžného opatření, jestliže navrhovatelka podala návrh na jeho vydání proto, že se cítila být ve svých právech k věci v bezpodílovém spoluvlastnictví omezována. Mělo však být soudy uváženo, jaké důsledky předběžného opatření, tak jak bylo jimi vysloveno, bude mít jak z hlediska odpůrce, tak i z hlediska navrhovatelky. Tím, že soudy vyslovily, že předmětný osobní vůz má být umístěn v garáži a že klíče a doklady mají být uloženy v MNV (v důvodech napadených rozhodnutí však není vůbec uvedeno, co vedlo soudy k tomu, že nařídily uložení těchto věcí právě u tohoto orgánu) vyloučily vlastně nejen odpůrce, ale i navrhovatelku z užívání věci, patřící do jejich osobního spoluvlastnictví, tedy omezily je oba způsobem, jímž zasáhly velmi výrazně do práv plynoucích z vlastnického vztahu k vozidlu. Ustanovení § 76 odst. 1 písm. e) o. s. ř. sice umožňuje soudu vyslovit předběžným opatřením povinnost nenakládat s určitými věcmi nebo právy, avšak vždy musí být uváženo, o jakou věc se jedná a zda neužíváním této věci nevznikne nepřiměřená újma účastníkům řízení, případně zda věc sama tím, že není užívána, neztrácí na své ekonomické hodnotě. Pokud pak jde o osobní vozy, nelze zásadně vyloučit, aby bylo vydáno předběžné opatření, jež by se týkalo práva vozu užívat, ale zpravidla pouze takového obsahu, jež by respektovalo zásadu rovnoprávnosti manželů při užívání společných věcí tak, aby jejich podíl na užívání byl zhruba stejný. Přes uvedenou zásadu nutno ovšem připustit i takový obsah předběžného opatření, jímž by byl jeden z účastníků dočasně z užívání vozidla vyloučen. To by ovšem bylo možné jen za předpokladu, že jeden z účastníků již svým dosavadním chováním a celkovým způsobem života, jakož i vztahem k věcem z majetkového společenství, zejména i k věci, které se řízení týká, vzbuzuje obavy, že by dalším užíváním vozidla vznikala škoda. Pro takový závěr by ovšem musely být zjednány skutkové předpoklady.

Pokud soudy obou stupňů posoudily podmínky pro vydání předběžného opatření jinak, porušily zákon v ustanovení § 74, § 75, § 76 odst. 1 písm. e), § 79 odst. 1, § 152 odst. 2, § 211 o. s. ř.